

Οδηγός
αναγνώρισης
κύριων ειδών
ορνιθοπανίδας
Εθνικού
Πάρκου Σχινιά

Λευκοσικνιάς

Καλαμόκιρκος

Φαλαρίδα

Βαλιόπαπιες

Μαχητής

Νανοβουτηχτάρι

Για να ταξινομήσουμε τα είδη πτηνών που συναντάμε στο Σχινιά, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τις ακόλουθες μεγάλες ομάδες:

- **Υδροβία**

(Βουτηχτάρια, πάπιες, χήνες, πουλάδες, νερόκοτες, κορμοράνοι, πελεκάνοι)

- **Παρυδάτια** (περιλαμβάνουν και τα **καλοβατικά**)

(Χαραδριοί, σκολοπακίδες) και τα καλοβατικά (ερωδιοί, πελαργοί, ίβιδες)

- **Αρπακτικά**

(Αετοί, γερακίνες, γεράκια και κουκουβάγιες)

- **Στρουθιόμορφα**

(Σπουργίτες, σπίζες, χελιδόνια, σταχτάρες, κορακοειδή, τσίχλες, τσιχλόνια, κελάδες, σουσουράδες, κορυδαλλοί, ψάλτες, μυγοχάφτες, παπαδίτσες, τσοπανάκοι και κεφαλάδες)

- **Γλαρόμορφα**

(Γλάροι και γλαρόνια)

ΥΔΡΟΒΙΑ ΠΟΥΛΙΑ

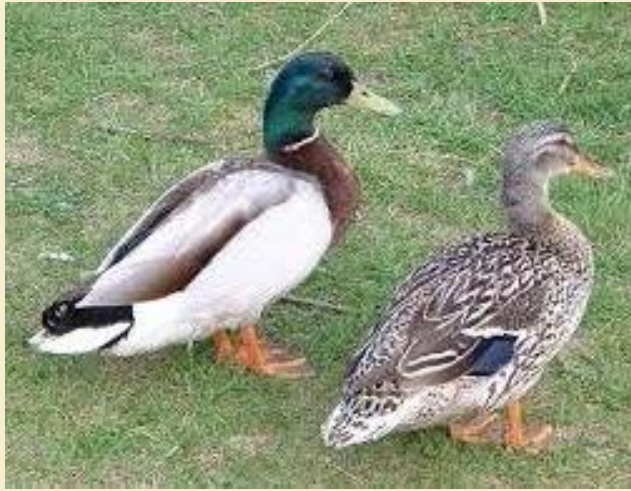
(Βουτηχτάρια, πάπιες, χήνες, πουλάδες, νερόκοτες, κορμοράνοι, πελεκάνοι)

- Φέρουν νηκτική μεμβράνη μεταξύ των δακτύλων και συνήθως τα βλέπουμε να κολυμπούν στην επιφάνεια των νερών
- Παρουσιάζουν φυλετικό διμορφισμό (τα δύο φύλα είναι διαφορετικά) και παχύ πτέρωμα
- Τα περισσότερα είδη υδρόβιων πουλιών έρχονται κατά το Νοέμβριο και αρχίζουν σταδιακά την αναχώρησή τους κατά τα τέλη Ιανουαρίου.
- Στο Σχινιά επιβεβαιωμένα φωλιάζουν τα ακόλουθα είδη:
Βαλτόπαπια, Πρασινοκέφαλη Πάπια, Νανοβουτηχτάρι, Φαλαρίδα, Νερόκοτα και Νεροκοτσέλα

Βαλτόπαπια

- Μεσαίου μεγέθους, σε πτήση πολύ χτυπητές φαρδιές κάτασπρες ρίγες φτερούγας που φτάνουν ως την άκρη. Βουτούν για να βρουν την τροφή τους (προνύμφες εντόμων, μαλάκια, υδρόβια φυτά).
- Ενήλικο αρσενικό: Όλο το φτέρωμα βαθύ καστανό (με πορφυρή ανταύγεια), πιο σκούρο στην πλάτη και πιο ανοιχτό στα φτερά. Λευκό κάτω από ουρά και στην κοιλιά. Μάτια λευκά.
- Ενήλικο θηλυκό: Σκούρο καφέ με κοκκινωπή απόχρωση στο κεφάλι. Λευκό κάτω από την ουρά

Πρασινοκέφαλη Πάπια

- Φωλιάζουν στο έδαφος κάτω από θάμνους, σε τρύπες δένδρων, σε τεχνητές πλατφόρμες και μέσα στα καλάμια κοντά στο νερό. Τρέφονται με έντομα, βατράχια, ψάρια, υδρόβια φυτά και σκουλήκια.
- Ενήλικο αρσενικό: Κεφάλι μεταλλικό πράσινο, στενό λευκό περιλαίμιο, στήθος καστανοκόκκινο, υπόλοιπο σώμα κυρίως ανοιχτό γκριζο, πίσω μέρος μαύρο
- Ενήλικο θηλυκό: Γραμμωτό καφέ, κορόνα και οφθαλμική γραμμή πιο σκούρα, ανοιχτόχρωμο φρύδι

Νανοβουτηχτάρι

- Το μικρότερο βουτηχτάρι με κοντό λαιμό, κοντόχοντρο σώμα και χνουδωτό πίσω μέρος. Τρέφεται με έντομα, μικρά ψάρια, βατράχια και γυρίνους.
- Ενήλ. καλοκαίρι: Καστανά μάγουλα και εμπρός μέρος λαιμού, με εμφανή ανοιχτοκίτρινη σαρκώδη γωνία στόματος.
- Ενήλικο χειμώνα: Γενικά καφέ-μπεζ
- Νεαρά: Σαν το εν. χειμ. αλλά με κοντές σκούρες ρίγες πίσω και κάτω από το μάτι, φτέρωμα πολύ ξεθωριασμένο μπεζ

Φαλαρίδα

- Το πολυπληθέστερο υδρόβιο πουλί του Σχινιά. Τρέφεται με καρκινοειδή, μικρά μαλάκια, έντομα, σπόρους και μίσχους υδρόβιων φυτών. Φωλιά ένας σωρός από νεκρά καλάμια, συχνά σε εμφανές σημείο.
- Ενήλικα άτομα: Χοντρό σώμα, κοντή ουρά και μικρό στρογγυλεμένο κεφάλι. Σταχτόγκριζο σώμα, μαύρο κεφάλι με λευκό ράμφος και λευκή μετωπική πλάκα. Δεν φέρουν μεμβράνες όπως οι πάπιες.

Νερόκοτα

- Τρέφεται με μικρά καρκινοειδή, μαλάκια, έντομα και προνύμφες εντόμων, σπόρους, μίσχους υδρόβιων φυτών, σαλιγκάρια και ψαράκια. Φωλιά ένα καλάθι με στέγη, κρυμμένο στην πυκνή βλάστηση.
- Ενήλικα άτομα: Σκούρα πουλιά σε μέγεθος περιστεριού με μάλλον μακριά ουρά και μακριά πράσινα πόδια με μακριά δάχτυλα. Ράμφος κόκκινο με κίτρινη άκρη. Φτέρωμα γκριζόμαυρο (πάνω μέρος με καφετιά χροιά) με λευκή γραμμή στα πλαϊνά του σώματος και λευκά πλαϊνά στα κάτω καλυπτήρια ουράς.

Νεροκοτσέλα

- Τρέφεται κυρίως με μαλάκια, έντομα αλλά και βατράχια, ψαράκια.
- Ενήλικα άτομα: Από πάνω λαδοκάστανο με μαύρες κηλίδες, πρόσωπο και στήθος σκούρα γκριζογάλανα, πλευρά και κοιλιά με μαύρες και λευκές ρίγες. Ράμφος κόκκινο μακρύ, στενό και λίγο κυρτό, πόδια γκριζα.

ΠΑΡΥΔΑΤΙΑ (ΚΑΙ ΚΑΛΟΒΑΤΙΚΑ)

(Χαραδριοί, σκολοπακίδες) και τα καλοβατικά (ερωδιοί, πελαργοί, ίβιδες)

- Μεγάλη ομάδα πουλιών με μακριά πόδια, που συνήθως ζουν κοντά στο νερό, στις όχθες και στα έλη, μερικά όμως και σε ξηρότερους βιοτόπους.
- Επιχειρούν πολύ μακρινές μεταναστεύσεις, συχνάζουν σε μακρινά και δυσπρόσιτα μέρη
- Τρέφονται με έντομα, σκουλήκια, μαλάκια και καρκινοειδή, μερικές φορές με φυτική τροφή, ψάρια
- Στο Σχινιά επιβεβαιωμένα φωλιάζει το ακόλουθο είδος:

Καλαμοκανάς

Καλαμοκανάς

- Φωλιά μια κοιλότητα κοντά στο νερό ή και υπερυψωμένος σωρός από φυτικό υλικό στα ρηχά. Τρέφεται κυρίως με έντομα που μπορεί να αναζητά και σε πιο βαθιά νερά
- Απαραγνώριστο, με λεπτό σαν βελόνα ίσιο ράμφος, εκπληκτικά μακριά κοκκινορόδινα πόδια και ασπρόμαυρο φτέρωμα. Το ενήλικο αρσενικό ξεχωρίζει από το πάνω μέρος που είναι ολόμαυρο με πράσινη γυαλάδα. Το εν. θηλ. έχει στιλπνό καφέ μανδύα και ωμιαία, δημιουργώντας καφετιά ράχη που κάνει αντίθεση με τις μαύρες φτερούγες

Λασποσκαλίδρα

- Το τυπικό μικρό παρυδάτιο. Μέγεθος ψαρονιού, με ποικίλο μήκος ράμφους
- Ενήλικο καλοκαίρι: Χαρακτηριστικό μαύρο μπάλωμα κοιλιάς, ποικίλο καστανοκόκκινο πίσω από το λαιμό και στους ώμους. Το αρσενικό πιο ζωηρόχρωμο από το θηλυκό
- Ενήλικο χειμώνα: Μουντό, χωρίς σχέδια, φτέρωμα, συνδυάζει ομοιόμορφο γκριζοκάστανο πάνω μέρος, ανοιχτόγκριζη ζώνη στήθους σε αντίθεση με τη λευκή κοιλιά και πλευρά λευκά ή με αχνές ρίγες

Κοκκινοσκέλης

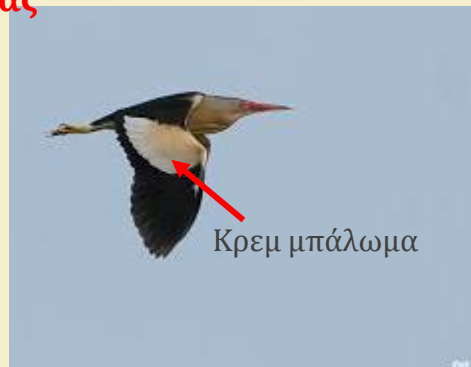
- Φωλιά στο έδαφος. Τρέφεται με έντομα, σκουλήκια, σαλιγκάρια, καρκινοειδή και μικρά μαλάκια.
- Κόκκινα πόδια και βάση ράμφους. Καφετής από πάνω, με γραμμωτό στήθος και πλευρά, με ασπριδερό οφθαλμικό δακτύλιο και μπροστινό φρύδι. Σε πτήση, εμφανές μυτερό λευκό ουροπύγιο και φαρδιά λευκή πίσω ακμή φτερούγας.
- Εν. καλ.: Ακανόνιστα χοντρά σκούρα σημάδια πάνω και κάτω, συνήθως πιο εμφανές χαρακτηριστικό στο κεφάλι ο λευκός οφθαλμικός δακτύλιος.

Μαχητής

- Τρέφεται με σκουλήκια, έντομα και σπόρους
- Έντονη διαφορά μεγέθους στα φύλα: Τα αρσενικά πολύ μεγαλύτερα από τα θηλυκά. Στην Ελλάδα δεν παρατηρείται το εντυπωσιακό γαμήλιο φτέρωμα του αρσενικού (περνούν προς βόρεια πριν το αποκτήσουν και προς νότια αφού το χάσουν).
- Πάνω μέρος έντονα φολιδωτό

Μικροτσικνιάς

Νυχτοκόρακας

Λευκοτσικνιάς

Ερωδιοί

- **Μικροτσικνιάς:** Μικρότερος από νερόκοτα. Καλοκαιρινός επισκέπτης. Σε πτήση έχει γρήγορα, νευρικά φτεροκοπήματα και απαραγνώριστα κρεμ μπαλώματα φτερούγων. Τρέφεται με ψάρια, αμφίβια και έντομα.
- **Νυχτοκόρακας:** Κυρίως καλοκαιρινός επισκέπτης. Κοντόχοντρος με κοντό ράμφος. Σε πτήση συχνά δείχνει ολόγκριζος. Περισσότερο δραστήριος τη νύχτα
- **Λευκοτσικνιάς:** Μεσαίου μεγέθους, λεπτός και κομψός. Μαύρα πόδια με εμφανή ζωηρά κίτρινα δάχτυλα. Ράμφος μαύρο. Μεταναστευτικός, πολλοί όμως παραμένουν το χειμώνα. Τρέφεται με ψάρια, αμφίβια και έντομα.

Ερωδιοί

Αργυροτσικνιάς

Σταχτοτσικνιάς

Πορφυροτσικνιάς

- **Αργυροτσικνιάς:** Τρέφεται στα ρηχά. Πολύ μεγάλος κατάλευκος ερωδιός. Στο μέγεθος του Σταχτοτσικνιά αλλά με πιο μακριά πόδια και λαιμό. Κιτρινωπό ράμφος εκτός από την περίοδο αναπαραγωγής
- **Σταχτοτσικνιάς:** Πολύ μεγάλος, γεροδεμένος ερωδιός, κυρίως γκρίζος από πάνω και γκριζόλευκος από κάτω. Ράμφος ίσιο, δυνατό γκριζοκίτρινο, πόδια γκριζοκίτρινα ή γκρίζα. Λαιμός μαζεμένος σε πτήση. Πετά με αργά, κάπως ακανόνιστα φτεροκοπήματα
- **Πορφυροτσικνιάς:** Τρέφεται με ψάρια, βατράχια και έντομα. Πλαϊνά κεφαλιού και λαιμού καστανοκόκκινα, πλάτη σκούρα γκρίζα, καλυπτήρια φτερούγων σκούρα γκρίζα με πορφυροκάστανη απόχρωση.

Ίβιδες

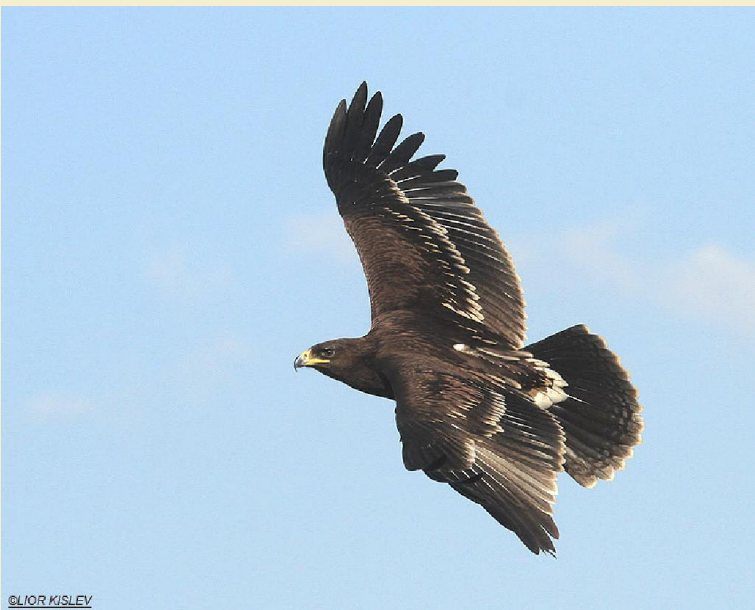
- Χαλκόκοτα: Αγελαία, τρέφεται με έντομα, βατράχια στα ρηχά. Περαιστική την άνοιξη. Σκουρόχρωμη, πόδια και λαιμός μακριά, ράμφος μακρύ, κυρτό προς τα κάτω. Φτέρωμα σκούρο πορφυροκάστανο, με πράσινη γυαλάδα στις φτερούγες. Σε πτήση τα πόδια προεξέχουν από την άκρη της ουράς. Τα κοπάδια συχνά πετούν σε σειρές που ταλαντεύονται κάπως.

ΑΡΠΑΚΤΙΚΑ

(Αετοί, γερακίνες, γεράκια και κουκουβάγιες)

- Ημερόβια είδη (εκτός από τις κουκουβάγιες) ποικίλου μεγέθους και μορφής. Κυρίως σαρκοφάγα, με γαμψό ράμφος και δυνατά πόδια.
- Αετοί: Δυνατά αρπακτικά με **φαρδιές φτερούγες**
- Γερακίνες: Μεσαίου μεγέθους αρπακτικά με φαρδιές φτερούγες. Συχνά ανεμοπορούν ψηλά, εκμεταλλευόμενες τα θερμά ανοδικά ρεύματα του αέρα. Φτεροκοπούν επιτόπου ή κάθονται ακίνητες ψάχνοντας για λεία, που τη συλλαμβάνουν στο έδαφος.
- Γεράκια: Μικρά έως μεσαίου μεγέθους αρπακτικά, με **μυτερές φτερούγες**, πέταγμα ευκίνητο και γρήγορο
- Κουκουβάγιες: Βασικά νυχτόβια αρπακτικά. Συλλαμβάνουν τη λεία τους με αιφνιδιαστική επίθεση. Φτέρωμα πυκνό και μαλακό, που κάνει το πέταγμα αθόρυβο. Και τα δύο μάτια είναι τοποθετημένα μπροστά.
- Στο Σχινιά επιβεβαιωμένα φωλιάζουν τα ακόλουθα είδη:

**Φιδαετός, Γερακίνα, Αετογερακίνα,
Βραχοκιρκίνεζο, Πετρίτης, Κουκουβάγια,
Γκιώνης, Τυτώ**

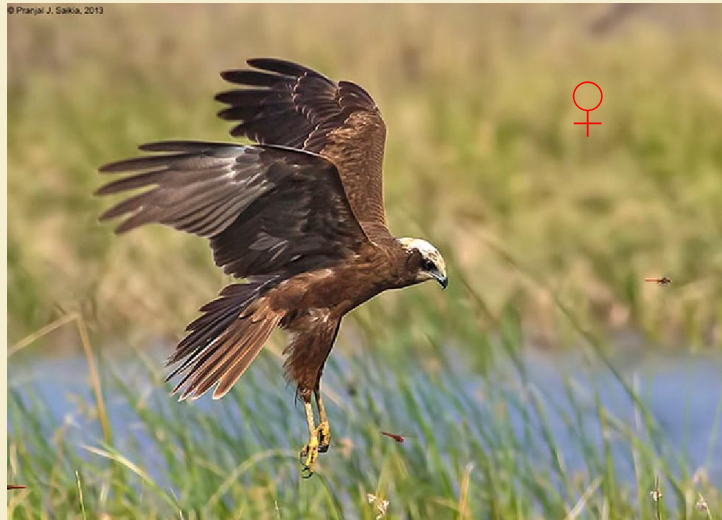

©LIOR KISLEV

Στικταετός

- Μεταναστευτικός, μεγάλος, σκούρος, στιβαρός αετός. Τρέφεται με βατράχια, σαύρες, φίδια, υδρόβια πουλιά, ψάρια και μικρά θηλαστικά. Στο Σχινιά τα τελευταία χρόνια διαχειμάζει ένα άτομο.
- Ενήλικο άτομο: Σκούρο καφέ με ελαφρά πιο ανοιχτόχρωμο κεφάλι, πλάτη και άνω καλυπτήρια φτερούγας. Αχνά, υπόλευκα μπαλώματα στα φτερά.

Καλαμόκιρκος

- Τρέφεται με νεαρά υδρόβια πουλιά, μικρά θηλαστικά, βατράχια και ψάρια από τις λίμνες.
- Ενήλικο αρσενικό: Χτυπητές μαύρες άκρες φτερούγων, ομοίομορφα ανοιχτή γκριζογάλανη ουρά, κεφάλι και στήθος ανοιχτά κιτρινόλευκα, άνω φτερούγα τρίχρωμη ή τετράχρωμη
- Ενήλικο θηλυκό: Σκούρο καφέ με κεφάλι, λαιμό και μπροστινή φτερούγα κρεμόλευκα. Συχνά ανοιχτόχρωμο μπάλωμα στο στήθος

Γερακίνα

- Από τα πιο κοινά αρπακτικά. Τροφή κυρίως ποντίκια αλλά και πουλιά, ερπετά, αμφίβια και γαιοσκώληκες. Μεσαίου μεγέθους, με φαρδιές φτερούγες, μάλλον συμπαγής, με κοντόχοντρο λαιμό και ουρά μεσαίου μήκους. Συχνά καθισμένη σε στύλους.
- Ενήλικο άτομο: Λωρίδα στην άκρη της ουράς μαυριδερή, ευδιάκριτη και πολύ πιο φαρδιά από τις εσωτερικές ρίγες. Ανοιχτόχρωμα φτερά σε στήθος. Φτερούγες μάλλον ομοιόμορφου πλάτους.

Βραχοκιρκίνεζο

- Μεσαίου μεγέθους γεράκι με μακριές φτερούγες και ουρά. Συχνά φτεροκοπά επιτόπου με ουρά να κρέμεται απλωμένη σαν βεντάλια.
- Ενήλικο αρσενικό: Ουροπύγιο και άνω ουρά γκριζογάλανα χωρίς ρίγες, ουρά με φαρδιά σκούρα λωρίδα στην άκρη, κεφάλι γκριζωπό, με λεπτές γραμμώσεις, πλάτη και άνω καλυπτήρια βαθύχρωμα καστανά με μικρές μαύρες κηλίδες.
- Ενήλικο θηλυκό: Ουροπύγιο και άνω ουρά καφέ με λεπτές σκούρες ρίγες, λωρίδα στην άκρη της ουράς κάπως πιο φαρδιά, κεφάλι καφετί, με εμφανείς γραμμώσεις, πάνω μέρος ζεστό καστανό, λιγότερο κοκκινωπό από το αρσ., με σκούρες ρίγες παρά κηλίδες.

Πετρίτης

- Μεσαίου μεγέθους έως μεγάλο γεράκι, το θηλ. πολύ μεγαλύτερο από το αρσ. Ογκώδες σώμα, φαρδύ στέρνο. Τρέφεται με πουλιά, που τα πιάνει στον αέρα ύστερα από καταδίωξη ή εντυπωσιακή εφόρμηση από ψηλά με κλειστές φτερούγες.
- Ενήλικο άτομο: Γκριζόμαυρο από πάνω, πίσω πλάτη/ουροπύγιο/άνω καλυπτήρια ουράς πιο ανοιχτά γκριζογάλανα. Κάτω μέρος λευκό, κάτω στήθος/κοιλιά με λεπτές ρίγες, αφήνοντας μάγουλα/λαιμό/άνω στήθος κάτασπρα και κάνοντας έντονη αντίθεση με το μαύρο σκούφο και φαρδύ, εμφανές μουστάκι.

Κουκουβάγια

- Μικρή, με μεγάλο στρογγυλό κεφάλι, μακριά πόδια και κοντή ουρά. Πέταγμα γρήγορο. Μόνιμος κάτοικος σε ανοιχτές εκτάσεις και αγροτικές περιοχές με βράχια, φυτοφράκτες, σκόρπια δέντρα, στάνες, ξερολιθιές. Εν μέρει ημερόβια και συχνά κάθεται εντελώς εκτεθειμένη. Τροφή έντομα, πουλιά, μικρά αμφίβια και φίδια. Φωλιάζει σε τρύπες δέντρων ή κτιρίων.
- Ενήλικο άτομο: Καφετί πάνω με λευκές κηλίδες, υπόλευκη κάτω με πυκνές καφέ ρίγες. Υπόλευκα λοξά φρύδια, μάτια κίτρινα.

Γκιώνης

- Μικρός, λίγο μικρότερος από Κουκουβάγια. Μόνιμος κάτοικος σε κ. και ν. Ελλάδα. Νυκτόβιος, φωλιάζει σε τρύπες. Τρέφεται κυρίως με μεγάλα έντομα.
- Ενήλικο άτομο: Από κοντά φαίνεται μάλλον ομοιόμορφος καφετής (καστανοκόκκινος ή πιο γκριζωπός) με ανοιχτόχρωμη γραμμή ώμου, λίγο πιο ανοιχτόχρωμο πρόσωπο και κάτω σώμα. Μάτια κίτρινα. Κάθεται όρθιος, δείχνοντας μικρές τούφες (σαν μυτερές γωνίες) αυτιών όταν είναι χαλαρός.

ΣΤΡΟΥΘΙΟΜΟΡΦΑ

(Σπουργίτες, σπίζες, χελιδόνια, σταχτάρες, κορακοειδή, τσίχλες, τσιχλόνια, κελάδες, σουσουράδες, κορυδαλλοί, ψάλτες, μυγοχάφτες, παπαδίτσες, τσοπανάκοι και κεφαλάδες)

- **Σπουργίτες:** Γεροδεμένα στρουθιόμορφα με κωνικό ράμφος, ειδικευμένο στην κατανάλωση σπόρων. Ζουν κοντά στον άνθρωπο. Τροφή σπόροι και αρκετά έντομα. Το χρώμα του φτερώματός τους είναι γενικά σκούρο καφέ με μαύρες ραβδώσεις στην πλάτη και τα φτερά ενώ έχουν πιο ανοιχτόχρωμη κοιλιά. (Σπιτοσπουργίτης, Δεντροσπουργίτης)
- **Σπίζες:** Μεγάλη και ποικίλη ομάδα σχετικά μικρόσωμων στρουθιόμορφων με μεγάλο κωνικό ράμφος. Ουρά στενή στα περισσότερα, λίγο διχαλωτή στην άκρη. Βασική τροφή σπόροι τους οποίους σπάνε και ξεφλουδίζουν με το ράμφος τους, μερικά έντομα το καλοκαίρι. (Σκαρθάκι, Φλώρος, Καρδερίνα, Φανέτο)
- **Χελιδόνια:** Σχετικά μικρά στρουθιόμορφα με μακριές, μυτερές φτερούγες, προσαρμοσμένα για εναέρια ζωή, πιάνοντας έντομα με ευκίνητο και γρήγορο πέταγμα και με το μεγάλο τους στόμα. Ράμφος μικρό, πόδια κοντά. Τα περισσότερα μεταναστεύουν σε μεγάλες αποστάσεις, διαχειμάζουν στους τροπικούς. Φωλιάζουν είτε σε τρύπες που σκάβουν σε αμμώδεις όχθες ή σε επιδέξια κατασκευασμένες κούπες από λάσπη, φυτικά υλικά και σάλιο. (Σταβλοχελιδόνο, Σπιτοχελιδόνο, Οχθοχελιδόνο)
- **Σταχτάρες:** Λέγονται και πετροχελιδόνα, όμως δεν συγγενεύουν με τα χελιδόνια. Αεροδυναμικά πουλιά με μακριές, μυτερές φτερούγες, ικανοί και ακούραστοι ανεμοπόροι. Έχουν πόδια για να γατζώνονται αλλά αντίθετα με των χελιδονιών, ακατάλληλα για να κάθονται όρθια (π.χ. σε σύρματα) γι' αυτό παρατηρούνται σχεδόν πάντα να πετούν. Τροφή έντομα που πιάνουν σε ύψος 1 χλμ. Ή και περισσότερο. Φωλιά σε κοιλότητες και σχισμές, κυρίως σε παλιά κτίρια. (Μαυροσταχτάρα)
- **Κορακοειδή:** Μεσαία/μεγάλα γεροδεμένα στρουθιόμορφα. Πόδια γερά, ράμφος ισχυρό. Πολύ εξελιγμένα, έξυπνα. Κοινωνικά, συχνά τα βλέπουμε σε κοπάδια. Φτέρωμα κυρίως μαύρο, γκρι, λευκό, καφέ και μπεζ. Παμφάγα, η διατροφή τους περιλαμβάνει έντομα, σπόρους, καρύδια, καρπούς, απορρίμματα, υπολείμματα σφαγείων, αυγά και νεοσσούς άλλων πουλιών. (Καρακάξα, Κουρούνα)
- **Τσίχλες:** Μεγάλη οικογένεια μικρόσωμων ή μεσαίου μεγέθους στρουθιόμορφων με πολύ εξελιγμένο κελάηδημα. Οι κανονικές τσίχλες είναι πιο μεγάλωσμες με ισχυρά πόδια και ράμφος. Τα μικρότερα είδη παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλομορφία και συχνά έχουν έντονα χρώματα, όπως αηδόνια, φοινίκουροι και πετρόκληδες. (Αηδόνι, Ασπροκωλίνα, Κότσυφας, Γαλαζοκότσυφας, Μαυρολαίμης)
- **Συλβίδες:** Μεγάλη οικογένεια από μικρά εντομοφάγα πουλιά, στο μέγεθος σπουργίτι. Εδώ ανήκουν τσιροβάκοι, ποταμίδες, τριλιστές, στρισιδές και φυλλοσκόποι. (Κιστικόλη, Ψευταηδόνι, Καλαμοποταμίδα, Τσιχλοποταμίδα, Ωχροστρισιδα)
- **Τσιχλόνια:** Η πλειοψηφία των ειδών έχουν τριγωνικό ράμφος και φτέρωμα με χαρακτηριστικά χρώματα και σχήματα. Δυνατό κελάηδημα, συχνά σύντομο, χαρακτηριστικό για κάθε είδος. Τα περισσότερα είναι μεταναστευτικά. Αγαπημένη τροφή οι σπόροι από αγρωστώδη. Φωλιάζουν σε τούφες χόρτων ή χαμηλούς θάμνους. (Σιρλοτσίχλονο, Φρυγανοτσίχλονο, Τσιφτάς)
- **Κελάδες:** Σχετικά μικρά, λεπτοκαμωμένα στρουθιόμορφα, με μακριά ουρά και μυτερό ράμφος, που περνούν τον περισσότερο χρόνο στο έδαφος. Εντομοφάγες. Οι κελάδες είναι καφέ και λευκές με ποικίλο βαθμό γραμμώσεων σε στήθος και πάνω μέρος, έχουν χαρακτηριστικό κελάηδημα, συνήθως με τυπική πτήση τραγουδιού. Φωλιάζουν στο έδαφος ανάμεσα σε τούφες χόρτων. (Νεροκελάδα, Λιβαδοκελάδα)
- **Σουσουράδες:** Οι σουσουράδες έχουν πιο χτυπητό φτέρωμα από τις κελάδες, πιο απλό κελάηδημα και πολύ μακριά ουρά που την κουνούν πάνω κάτω. Φωλιάζουν σε τρύπες, σχισμάδες ή καλυμμένες μέσα στη βλάστηση. (Κιτρινοσουσουράδα, Λευκοσουσουράδα, Σταχτοσουσουράδα)
- **Κορυδαλλοί:** Εδαφόβια στρουθιόμορφα κυρίως καφετιά και υπόλευκα. Μακρύ και ίσιο πίσω νύχι. Επί το πλείστον ταλαντούχοι τραγουδιστές, καλοί μίμοι. Παρατεταμένη πτήση τραγουδιού σαν πεταλούδας ή με διαρκές επιτόπιο φτεροκόπημα. Φωλιά στο έδαφος, σε θυσάνους χόρτων. Οι νεοσσοί συχνά εγκαταλείπουν τη φωλιά πριν μάθουν να πετούν. (Κατσουλιέρης)

ΣΤΡΟΥΘΙΟΜΟΡΦΑ

(Σπουργίτες, σπίζες, χελιδόνια, σταχτάρες, κορακοειδή, τσίχλες, τσιχλόνια, κελάδες, σουσουράδες, κορυδαλλοί, ψάλτες, μυγοχάφτες, παπαδίτσες, τσοπανάκοι και κεφαλάδες)

- **Ψάλτες:** Μικρά στρουθιόμορφα που έχουν ανάμικτα χαρακτηριστικά από σπουργίτες, συλβίδες και μικρές τσίχλες, που συχνάζουν στο έδαφος και χαμηλά στους θάμνους. Ράμφος σχετικά λεπτό και μυτερό (αλλά με μάλλον φαρδιά βάση), φτέρωμα κυρίως καφέ, μπεζ, γκριζο και μαύρο. Φτερούγες σχετικά κοντές και στρογγυλεμένες. Τρέφονται κυρίως στο έδαφος, έχουν μαζεμένη στάση και κινούνται με πηδήματα. (Θαμνοψάλτης)
- **Μυγοχάφτες:** Μικρά στρουθιόμορφα, καλοκαιρινοί επισκέπτες. Χαρακτηριστική συνήθεια να διαλέγουν ευδιάκριτα σημεία όπου κάθονται ακίνητοι, συνήθως σε όρθια στάση, και από όπου εφορμούν για να πιάσουν έντομα στον αέρα, στο έδαφος ή στο φύλλωμα. Κοντά πόδια, λεπτοκαμωμένα δάχτυλα και φαρδύ αλλά μυτερό ράμφος (φαρδύ στόμα). Συχνά πεταρίζουν ελαφρά την ουρά ή τα φτερά. (Σταχτομυγοχάφτης)
- **Παπαδίτσες:** Μικρά, ζωηρά, μάλλον στρουμπουλά στρουθιόμορφα, με κοντό ράμφος. Φωλιάζουν σε τρύπες. (Καλόγερος, Υφάντρα)
- **Τσοπανάκοι:** Μικρόσωμα ή μεσαίου μεγέθους γεροδεμένα στρουθιόμορφα, με μεγάλο κεφάλι, συμπαγές σώμα και δυνατά πόδια, εξειδικευμένα να σκαρφαλώνουν σε επιφάνειες με κλίση, ακόμα και με το κεφάλι προς τα κάτω ή να περπατούν ανάποδα κάτω από κλαδιά. Έχουν μακρύ ράμφος σαν σουβλί και κοντή ουρά. Τροφή έντομα, σπόροι, καρύδια. Αποθηκεύουν αποθέματα. Φωλιάζουν σε τρύπες ή ρωγμές, που μερικές φορές τις περιφράσσουν με λάσπη. (Βραχοτσοπανάκος)
- **Κεφαλάδες:** Μεσαίου μεγέθους πουλιά με μακριά ουρά, δυνατό ράμφος με γαμψή άκρη, δυνατά πόδια, μυτερά νύχια και συνήθως μια φαρδιά σκούρα λωρίδα που περνά από το μάτι. Περνούν πολύ καιρό καθισμένοι ακίνητοι στις κορυφές θάμνων ή δένδρων караδοκώντας για λεία (έντομα, σαύρες, μικρά τρωκτικά, μικρά πουλιά). (Κοκκινοκεφαλάς)

- Από τα στρουθιόμορφα στο Σχινιά επιβεβαιωμένα φωλιάζουν τα ακόλουθα είδη:

Σπιτοσπουργίτης, Δεντροσπουργίτης, Σκαρθάκι, Φλώρος, Καρδερίνα, Φανέτο, Σταυλοχελίδονο, Σπιτοχελίδονο, Οχθοχελίδονο, Μαυροσταχτάρα, Καρακάξα, Κουρούνα, Αηδόνη, Ασπροκωλίνα, Κότσυφας, Γαλαζοκότσυφας, Μαυρολαίμης, Κιστικόλη, Ψευταηδόνη, Καλαμοποταμίδα, Τσιχλοποταμίδα, Ωχροστριτίσιδα, Σιρλοτσίχλονο, Φρυγανοτσίχλονο, Τσιφτάς,, Κιτρινοσουσουράδα, Κατσουλιέρης,, Μαυροτσιροβάκος, Σταχτομυγοχάφτης, Καλόγερος, Υφάντρα, Βραχοτσοπανάκος, Κοκκινοκεφαλάς, Τσαλαπετεινός, Καμποδεντροβάτης

Σπιτοσπουργίτης

Δεντροσπουργίτης

Σπουργίτες

- **Σπιτοσπουργίτης:** Γεροδεμένος, με φαρδύ σώμα, αρκετά μεγάλο κεφάλι και δυνατό ράμφος. Καφετιά πλάτη με έντονες μαύρες ραβδώσεις. Το αρσ. έχει μαύρη τραχηλιά, προσοφθάλμιο και περιοχή ματιών. Κορυφή κεφαλιού γκρίζα, με καστανά πλαϊνά. Πλαϊνά λαιμού υπόλευκα, μάγουλα συνήθως μουντά γκρίζα. Το θηλ. μουντό καστανωπό γκριζόλευκο από κάτω και καφετί από πάνω, με μαύρες ρίγες στην πλάτη.
- **Δεντροσπουργίτης:** Μικρότερος και πιο κομψός από το Σπιτοσπουργίτη. Διακρίνεται από ομοιόμορφη καστανοκόκκινη κορυφή κεφαλής, καθарόλευκα πλαϊνά κεφαλιού με μαύρη κηλίδα στα μάγουλα. Στενό λευκό κολάρο που διακόπτεται στο σβέρκο.

Καρδερίνα

Φλώρος

Σπίζες

- **Καρδερίνα:** Απαραγνώριστη με κόκκινο πρόσωπο και το υπόλοιπο ασπρόμαυρο κεφάλι, την ολόμαυρη φτερούγα με φαρδιά κίτρινη ρίγα και τη μαύρη ουρά με τις λευκές κηλίδες. Στο πεδίο, τα φύλλα δείχνουν όμοια. Ράμφος πολύ μακρύ και μυτερό.
- **Φλώρος:** Συγκριτικά με τα συγγενικά είδη είναι βαρύτερος, με ισχυρότερο κεφάλι, σώμα και ράμφος. Το αρσ. έχει κιτρινοπράσινο στήθος, γκριζοπράσινο πάνω μέρος, γκριζωπά πλαϊνά κεφαλιού και ανοιχτή γκριζα πλάκα φτερούγας. Το θηλ. πιο θαμπά και μουντά με γκριζα χρώματα, καφέ απόχρωση σε πλάτη, λιγότερο κίτρινο σε φτερούγα και ουρά.

Σταβλοχελίδοιο

Σπιτοχελίδοιο

Μεγάλο λευκό μπάλωμα

Χελιδόνια

- **Σταβλοχελίδοιο:** Καλοκαιρινός επισκέπτης. Το τυπικό χελιδόνι με μακριές, μυτερές φτερούγες και βαθιά ψαλιδωτή ουρά. Μαύρο από πάνω με μπλε γυαλάδα, λευκό από κάτω με γαλανόμαυρη ζώνη στήθους και κόκκινο λαιμό και μέτωπο, που όμως είναι δυσδιάκριτα από μακριά. Συνήθως κυνηγά έντομα χαμηλά πάνω από το έδαφος.
- **Σπιτοχελίδοιο:** Καλοκαιρινός επισκέπτης. Κάτω μέρος λευκό. Κοντή μαύρη ουρά, μέτρια ψαλιδωτή. Μόλις τα μικρά πετάξουν, συχνά κάθονται πολλά μαζί στα σύρματα. Κυνηγά έντομα σε διάφορα ύψη, αλλά συνήθως ψηλά (ψηλότερα από το Σταβλοχελίδοιο).

Καρακάξα

- ## Κορακοειδή
- **Καρακάξα:** Επιδημητική. Χτίζει σκεπασμένη φωλιά από κλαριά ψηλά στα δέντρα. Απαραγνώριστη, ασπρόμαυρη, με πολύ μακριά πράσινη ιριδίζουσα ουρά. Σε πτήση οι κοντές, στρογγυλεμένες φτερούγες δείχνουν μεγάλα λευκά μπαλώματα στο χέρι.
 - **Κουρούνα:** Επιδημητική. Τρώει τα πάντα, αυγά και νεοσσούς πουλιών, απορρίμματα, πτώματα, έντομα, καρπούς. Χτίζει ανοιχτή φωλιά με κλαριά στις κορυφές δέντρων, καλά κρυμμένη. Δίχρωμο φτέρωμα με μουντό ανοιχτόγκριζο σώμα και μαύρες φτερούγες και ουρά, μαζί με μαύρο κεφάλι και σκόρπια μαύρη τραχηλιά έως κάτω στο στήθος.

Κουρούνα

Κότσυφας

Μαυρολαίμης

Τσίχλες

- **Κότσυφας:** Κυρίως επιδημητικός. Φωλιάζει σε θάμνους, φράκτες. Τροφή γεωσκώληκες, έντομα, καρποί. Το αρσ. ολόμαυρο, την άνοιξη και το καλοκαίρι με κίτρινο ράμφος και στενό κίτρινο οφθαλμικό δακτύλιο. Το θηλ. γκριζοκάστανο, με ελαφρώς πιο ανοιχτό καφετή λαιμό και ασαφή σημάδια στο στήθος. Ράμφος σκούρο.
- **Μαυρολαίμης:** Το αρσ. έχει ολόκληρο το κεφάλι και το σαγόνι μαύρο. Μεγάλο λευκό μπάλωμα στα πλαϊνά του λαιμού. Πορτοκαλί στήθος. Το θηλ. έχει λαιμό σκούρο καφετή.

Καλαμοποταμίδα

Τσιχλοποταμίδα

Σιλβίδες

- **Καλαμοποταμίδα:** Καλοκαιρινός επισκέπτης, αναπαράγεται σε πυκνούς καλαμιώνες σε πλημμυρισμένα σημεία. Φύλα όμοια. Μυτερό κεφάλι, επίπεδο μέτωπο και μακρύ, λεπτό ράμφος. Ομοιόμορφη καφέ πλάτη και μπεζ – λευκό από κάτω. Προσοφθάλμιο σκούρο.
- **Τσιχλοποταμίδα:** Καλοκαιρινός επισκέπτης. Μια πιο μεγάλη εκδοχή της Καλαμοποταμίδας. Διαφέρει σε: μέγεθος, κάπως πιο μεγάλο κεφάλι και ράμφος, σχεδόν πάντα με μαύρη κηλίδα στην άκρη του κάτω ράμφους. Ελαφρώς μακρύτερη ουρά.

Κιτρινοσουραδά

Λευκοσουραδά

Σταχτοσουραδά

Σουσουράδες

- **Κιτρινοσουραδά:** Καλοκαιρινός επισκέπτης, αναπαράγεται σε υγρότοπους, φωλιά σε τούφα χόρτων στο έδαφος. Μανδύας και πλάτη γκριζοπράσινα ή γκριζοκάστανα, πόδια μαύρα. Φτερούγα γκριζοκάστανη.
- **Λευκοσουραδά:** Μόνιμος κάτοικος, αναπαράγεται κοντά στο νερό. Λεπτοκαμωμένη, με μακριά, στενή, ασπρόμαυρη ουρά που την κουνά διαρκώς πάνω κάτω. Εν. αρσ. καλ.: μαύρη κορόνα και σβέρκος, λευκό μέτωπο και μαύρη τραχηλιά. Το θηλ. λιγότερο μαύρο στο σβέρκο.
- **Σταχτοσουραδά:** Μόνιμος κάτοικος, αναπαράγεται σε ρέματα και ποταμούς. Έχει τη μακρύτερη ουρά και τα κοντύτερα πόδια από όλες τις σουσουράδες. Κουνά συνεχώς την ουρά. Έντονο κίτρινο κάτω μέρος και κιτρινοπράσινο ουροπύγιο.

Καλόγερος

Υφάντρα

Παπαδίτσες

- **Καλόγερος:** Μεταναστευτικός, φωλιάζει σε οποιοδήποτε διαθέσιμο χώρο με στενή είσοδο (στάμνες, εξαεριστήρες). Αναγνωρίζεται από το κίτρινο κάτω μέρος με μαύρη κεντρική ζώνη, το γυαλιστερό γαλανόμαυρο κεφάλι με μεγάλα λευκά μπαλώματα στο μάγουλο, την πράσινη πλάτη και τη στενή λευκή ρίγα στα γκριζογάλανα φτερά. Το αρσ. έχει συνήθως πιο έντονο κίτρινο χρώμα κάτω με πιο φαρδιά μαύρη ζώνη.
- **Υφάντρα:** Επιδημητική στα νότια. Τροφή κυρίως έντομα, αράχνες. Φωλιά ασυνήθιστη, προσαρμοσμένη επιδέξια στο τέλος ενός λεπτού κλαδιού (συνήθως πάνω από το νερό ή άλλο, απροσπέλαστο από το έδαφος σημείο), σε σχήμα σακούλας με σήραγγα εισόδου στο πάνω μέρος.

ΓΛΑΡΟΜΟΡΦΑ (Γλάρροι και γλαρόνια)

• ΓΛΑΡΟΙ

(Ασημόγλαρος, καστανοκέφαλος γλάρος, νανόγλαρος, αιγαιόγλαρος, μαυροκέφαλος γλάρος)

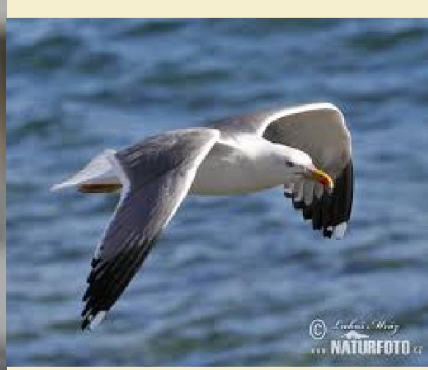
- Μερικά από τα 16 είδη που αναπαράγονται στην περιοχή μας είναι πολύ κοινά και συχνά ζουν κοντά στον άνθρωπο, έτσι αποτελούν μια οικεία ομάδα πουλιών. Αναπαράγονται σε ακατοίκητες νησίδες, βράχια ακτών, βάλτους ή εσωτερικά ύδατα, συχνά σχηματίζοντας μεγάλες αποικίες.
- Τα μικρότερα είδη είναι σχετικά εκλεκτικά και τσιμπολογούν τροφή από την επιφάνεια (μερικές φορές βουτώντας πιο βαθιά για ψάρια κτλ.) ενώ το καλοκαίρι συχνά κυνηγούν ομαδικά φτερωτά μυρμήγκια στον ουρανό. Τα μεγαλύτερα είδη τρέφονται με ψάρια και με κάθε διαθέσιμη τροφή, ή συχνά θηρεύουν αβγά και νεοσσούς άλλων πουλιών.

• ΓΛΑΡΟΝΙΑ

(Μουστακογλάρωνο, αργυρογλάρωνο, χειμωνογλάρωνο)

- Σχετικά μικρά ή μεσαίου μεγέθους λεπτοκαμωμένα θαλασσοπούλια με μακριές στενές και μυτερές φτερούγες, συνήθως μακριά και έντονα ψαλιδωτή ουρά και μακρύ και μυτερό ράμφος.
- Εξαιρετικά ικανά στην πτήση, μερικά μεταναστεύουν σε μεγαλύτερες αποστάσεις από οποιαδήποτε άλλα πουλιά. Πέταγμα ανάλαφρο και κομψό, δεν αερογλιστρούν και σπάνια κολυμπούν όπως οι γλάρροι.

Ασημόγλαρος

Καστανοκέφαλος γλάρος

Γλάροι

- **Ασημόγλαρος:** Αναπαράγεται κατά αποικίες σε νησίδες, υγρότοπους ή και στέγες κτιρίων. Τα ενηλ. έχουν λευκότερο κεφάλι το φθινόπωρο και έντονα κίτρινα πόδια, κόκκινη κηλίδα στο ράμφος.
- **Καστανοκέφαλος γλάρος:** Αναπαράγεται σε αποικίες με μεγάλους καλάμιώνες. Το χειμώνα κοινός σε ακτές, λιμάνια, υγρότοπους. Σε πτήση ξεχωρίζει αμέσως από τους άλλους κοινούς γλάρους χάρη στη λευκή μπροστινή ακμή της έξω φτερούγας. Μυτερές φτερούγες, κοκκινωπό ράμφος και πόδια. Το εν. καλ. έχει σκούρα καφέ κουκούλα και σκούρα, μουντά κόκκινα πόδια και ράμφος. Το χειμ. έντονη σκούρα κηλίδα στο αυτί και κόκκινα ή καστανοκόκκινα πόδια.

Μουστακογλάρονο

Αργυρογλάρονο

Γλαρόνια

- **Μουστακογλάρονο:** Αναπαράγεται σε λίμνες και έλη με νούφαρα. Εν. καλ.: Στήθος και κοιλιά σκούρα γκριζα, σε έντονη αντίθεση με λευκό μάγουλο και κάτω καλυπτήρια φτερούγας, ράμφος σκούρο κόκκινο, πόδια κόκκινα. Εν. χειμ.: Κατάμαυρο μπάλωμα πίσω από το μάτια.
- **Αργυρογλάρονο:** Περαστικό, σταθμεύει σχεδόν πάντα σε λίμνες, λιμνοθάλασσες, πλημμυρισμένες περιοχές. Εν. καλ.: λευκή μπροστινή φτερούγα, λευκό ουροπύγιο και κάτω καλυπτήρια φτερούγων και έντονα κόκκινα πόδια. Εν. χειμ.: λευκό κεφάλι, σκούρα κηλίδα στο αυτί, λευκόγκριζο ουροπύγιο και φτερά ουράς.